

ETICKÝ KODEX PEDAGOGA LESNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY A LESNÍHO KLUBU

ve znění z dubna 2014

Úvod

Co je to „Etický kodex pedagoga lesní mateřské školy a lesního klubu“?

Etický kodex pedagoga lesní školky byl vytvořen na jedné z fokusních skupin v rámci projektu Profesionalizace lesních MŠ v Praze. Dokument zakládá mravní pravidla pedagogů a průvodců v lesních školkách. Smyslem etického kodexu je nabídnout pedagogům lesních školek nástroj reflexe vlastní práce. Tato reflexe je podle Standardů kvality lesních mateřských škol a lesních klubů předpokladem k zvyšování kvality činnosti.

Závaznost etického kodexu

Zásady Etického kodexu pedagoga lesních mateřských škol a lesních klubů jsou pro všechny pedagogy členských organizací asociace Elementy závazné. Členské organizace si mohou vypracovat i vlastní etický kodex, ten však musí být s kodexem asociace v plném souladu. Tvorbu vlastního etického kodexu v týmu pedagogů asociace Elementy vřele doporučuje. Zážitek společné tvorby podporuje zvnitřnění hodnot.

Práce s etickým kodexem

Etický kodex pedagoga lesních mateřských škol a lesních klubů je rozčleněn do šesti oblastí. Tyto oblasti odpovídají šesti vztahovým rovinám, do kterých pedagog lesní školky vstupuje: je ve vztahu k sobě, kolegům, dětem, rodičům, organizaci provozující lesní školu a konečně i ve vztahu k okolnímu prostředí. Každá z oblastí zakládá dvě až tři formulace hodnot, které by měl pedagog lesní školky v příslušném vztahu naplňovat. Formulace hodnot je možno převést do otázky a do první osoby jednotného čísla, čímž se pro tazatele umocní osobní rozměr. Následující doplňující otázka může odpověď dále konkretizovat.

Příklad:

Pedagog reflektuje své potřeby a pocity, je schopen je vyhodnotit a zpracovat.

Jak reflektuji své potřeby a pocity?

Jsem schopen/na je vyhodnotit a zpracovat?

Jak to dělám?

Pravidelná (nejméně každoroční) reflexe vlastní práce je podle Standardů kvality lesních mateřských škol a lesních klubů předpokladem k zvyšování kvality činnosti.

Etický kodex pedagoga lesních MŠ a lesních klubů

Pedagog ve vztahu k sobě

- Pedagog reflektuje své potřeby a pocity, je schopen je vyhodnotit a zpracovat.
- Pedagog dbá o svůj osobnostní a profesní rozvoj, je si vědom motivů a smyslu své práce.
- Pedagog o sebe pečuje ve všech rovinách.

Pedagog ve vztahu ke kolegům

- Pedagog v rámci profesních kompetencí respektuje soukromí kolegů a jejich osobnostní odlišnosti.
- Pedagog v rámci tvůrčí spolupráce týmu komunikuje otevřeně a uplatňuje metody konstruktivní kritiky.
- Pedagog si je vědom hranice profesních a osobních vztahů v týmu.

Pedagog ve vztahu k dětem

- Pedagog zná a reflektuje potřeby dětí, respektuje jejich individuální odlišnosti a vytváří bezpečný prostor s jasnými hranicemi, ve kterém otevřeně a srozumitelně komunikuje.
- Pedagog vědomě umožňuje dětem bezpečně riskovat a pracovat s chybou.
- Pedagog vědomě směřuje k celostnímu rozvoji potenciálu dětí, je vzorem k napodobě.

Pedagog ve vztahu k rodičům dětí

- Pedagog si je vědom hranic profesních a osobních vztahů s rodiči a zachovává mlčenlivost o důvěrných informacích rodiny.
- Pedagog respektuje expertní roli rodiče k jeho vlastnímu dítěti a otevřeně a kompetentně s rodiči komunikuje o rozvoji dítěte.
- Pedagog aktivně vytváří prostor pro spolupráci s rodiči.

Pedagog ve vztahu k instituci

- Pedagog souzní a jedná v souladu s filozofií, pedagogickými východisky, cíli a metodami organizace.
- Pedagog je nositelem udržitelného rozvoje, pečuje o společný prostor.

Pedagog ve vztahu k okolnímu prostředí

- Pedagog reprezentuje svou práci v souladu s filozofií lesních mateřských škol a lesních klubů.
- Pedagog jedná v souladu s udržitelným rozvojem v sociální, ekonomické a ekologické rovině.
- Pedagog užívá know-how členů asociace Elementy jen s jejich souhlasem.

Příklad dobré praxe

Zkušenost s tvorbou etického kodexu z LMŠ Na dvorečku sdílela Mgr. Alena Laláková

Rozvoj organizace

LMŠ Na dvorečku a její zřizovatel organizace Jeden strom každý rok zaměřuje pozornost svého týmu k jednomu z témat, které je pro ni v rámci rozvoje a naplňování vize důležité. Jedním z nich bylo i vytvoření etického kodexu Jednoho stromu. Vzhledem k tomu, že naší hlavní náplní je výchovně vzdělávací činnost, poradenská činnost, inkluzivní vzdělávání, podpora rozvoje místní komunity a cílovou skupinou jsou především děti předškolního a mladšího školního věku, rozhodli jsme se vytvořit kodex pedagoga Jednoho stromu.

Týmová spolupráce

V průběhu školního roku obvykle absolvujeme dva týmové víkendové pobyty, a nespočet jednodenních setkání, které slouží nejen k podpoře týmových vazeb, ale i k reflektování a zpracovávání témat, která jsou pro nás klíčová. Etický kodex bylo jedno z nich.

Fáze přípravy

Příprava etického kodexu pedagoga Jednoho stromu měla několik fází v časovém rozmezí zhruba 10 měsíců. První fáze vymezila okruhy úvah, kterými by se měli kolegové v rámci přípravy ubírat, a předcházela prvnímu společnému setkání v čase zhruba dvou měsíců. Úvahy směřovaly k vymezení úrovně vztahů, do kterých pedagog v rámci své role vstupuje a k formě, jakou bude etický kodex po jazykové stránce zpracován.

Druhá fáze se odehrála na prvním týmovém pobytu. Vymezili jsme si na základě předchozích individuálních úvah roviny vztahů. Vztahy, do kterých pedagog vstupuje, vymezují okruh otázek, které by si v rámci aplikované etiky či tvorby etického kodexu měl klást. Tým Jednoho stromu se v rámci společné tvorby po opakované revizi dostal k následujícím rovinám vztahů: pedagog x vlastní já, pedagog x dítě, pedagog x rodiče, pedagog x kolegové a pedagog x organizace. V rámci těchto vztahových rovin jsme si v menších skupinách začali klást otázky, které se pro práci pedagoga jeví jako profesně problematické. Formu otázek jsme zvolili z důvodu jejich menší direktivnosti (př. Umožňují dítěti bezpečně riskovat?). Množství otázek nebralo konce.

Fáze třetí, která probíhala s několika měsíčními intervaly, byla tedy především spojena s revizí jednotlivých otázek v rámci jednotlivých vztahových rovin a s hledáním jejich jednodušších a obecnějších formulací.

Fáze čtvrtá bude u nás spojena s revizí našeho kodexu ve vztahu k Etickému kodexu pedagoga lesní mateřských škol a lesních klubů, s přijetím etického kodexu všemi pracovníky organizace, s nastavením pravidel pro vymáhání jeho dodržování a jeho zveřejněním směrem k rodičům a veřejnosti.

Proces tvorby je cestou

Nemá cenu uvádět příklad celého etického kodexu. Ten je možné nahlédnout na webu Jednoho stromu. Pro organizaci měla jeho tvorba důležitý aspekt především ve společné tvorbě. Proces tvorby v čase pomáhá ujasnit filozofii organizace, především kolegům, kteří nebyli u jejího zrodu. Pomáhá reflektovat klima organizace, ujasnit sporné otázky ve všech rovinách vztahů, sjednotit si výchovně vzdělávací proces v organizaci a jeho prezentaci navenek. Sdílení zkušeností, možnost otevřeně pochybovat a komunikovat, tvořit společně bez hierarchie profesních vztahů jsou nejdůležitějšími momenty, které tvorba etického kodexu celému týmu přinesla.

Etický kodex je cestou, která nikdy nekončí. Neměl by se stát mrtvým dokumentem, který vytvoříte a vložíte do „šuplíku“. Měl by vám být po ruce v rámci sebeevaluace vaší práce, v situacích, kdy si kladete otázky po smyslu a správnosti svého jednání ve vztahu k dětem, rodičům, organizaci, kolegům či okolí. Pedagog je povinen svou práci reflektovat a nepoškozovat svým přístupem děti, se kterými vstupuje do vzájemné interakce. Pokud chceme především neškodit, měli bychom si etický rozměr své práce každý den uvědomovat. Etický kodex nám může pomoci být přítomnými, vědomými a autonomními.

Závěr

Pořadí vztahových oblastí je dalším možným podnětem k vašim úvahám.

Jak byste jednotlivé oblasti seřadili Vy?

Pevně doufáme, že Etický kodex pedagoga lesních mateřských škol a lesních klubů podpoří vnitřní kvalitu práce v lesních školkách tak, aby z ní měli radost a užitek samotní pedagogové, jim svěřené děti, jejich rodiče i okolí lesní školky.

Etický kodex pedagoga lesních mateřských škol a klubů vydává

Elementy - asociace elementárního vzdělávání v přírodě

(dříve Asociace lesních mateřských škol).

www.asociaceelementy.cz

Elementy

Asociace elementárního
vzdělávání v přírodě